

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 16 października 2009 r.

**Pani
Margota Kochman
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Ciasnej**

LKA-410-24-05/2009
P/09/092

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciasnej (zwanym dalej Ośrodkiem lub GOPS), w zakresie kierowania osób do domów pomocy społecznej oraz finansowania ich pobytu w latach 2007-2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym w dniu 14 września 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ośrodka w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

1. NIK pozytywnie ocenia załatwianie spraw związanych z kierowaniem osób do domów pomocy społecznej. W latach 2007-2009 (I kw.) do Ośrodka wpłynęło łącznie 12 wniosków o skierowanie do domu pomocy. Złożone wnioski spełniały wymogi określone w § 8 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231 poz. 1701 ze zm., zwanej dalej ustawą o NIK

2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej². Decyzje o skierowaniu do domów pomocy, jak i decyzje o odpłatności za pobyt, GOPS wydawał bez zbędnej zwłoki, po uprzednim przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego – zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Decyzje te spełniały również wymogi ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*⁴.

Wysokość opłat za pobyt w domach pomocy społecznej ustalano zgodnie z art. 61 ustawy o pomocy społecznej. Pensjonariusz pokrywał koszty w wysokości do 70 % własnego dochodu, natomiast różnicę pomiędzy faktycznym kosztem utrzymania, a wpłatą pensjonariusza, pokrywała rodzina. W przypadku osób samotnych lub w przypadku, gdy dochód rodziny nie przekraczał kryterium dochodowego, różnicę pokrywała Gmina ze środków własnych.

2. Zgodnie z wymogami art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, opracowano *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2015* (dalej zwaną *Strategią*), w której uwzględniono problemy zapewnienia pomocy osobom starszym, m.in. przez utworzenie systemu mieszkań wspólnotowych oraz gminnego centrum seniora. Nie podjęto jednak działań w celu realizacji ww. projektów, gdyż przyjęte rozwiązania nie znalazły aprobaty ze strony osób, do których były skierowane.

Zdaniem NIK, ujęcie wspomnianych projektów w *Strategii* wskazuje, że pracownicy Ośrodka nie posiadali pełnego rozeznania, co do zakresu potrzeb społeczności lokalnej. Na brak pełnego rozeznania wskazuje również ustalona przez Ośrodek wielkość potrzeb na finansowanie pobytu mieszkańców Gminy w domach pomocy społecznej. Potrzeby zgłoszone na 2006 r. (12 000 zł), w porównaniu do faktycznych wydatków (6 902 zł), były o 73,9 % większe, a w 2007 r. - o 26,9 % (49 600 zł : 39 097 zł), natomiast na 2009 r. ustalono trzykrotnie większe potrzeby (120 000 zł), niż zrealizowane wydatki w roku poprzednim. Podkreślić należy, że do końca I kw. 2009 r. nie zmieniła się liczba mieszkańców Gminy przebywających w domach pomocy społecznej, a pracownicy GOPS nie mieli rozeznania ile osób do końca tego roku będzie się ubiegać o miejsce w domu pomocy.

3. Kierowniczka GOPS nie wywiązała się z obowiązku wynikającego z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z tym przepisem, kierownik składa radzie gminy

² Dz. U. Nr 217, poz. 1837

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W latach objętych kontrolą, zarówno roczne sprawozdania, jak i ww. potrzeby nie były przedstawiane Radzie Gminy. Przygotowywane przez Kierownika GOPS dla służb finansowych Urzędu Gminy projekty planów finansowych Ośrodka, a także sprawozdania z ich wykonania, zdaniem NIK, nie mogą być uznane za wypełnianie obowiązku informowania Rady Gminy o potrzebach społecznych mieszkańców oraz sposobie ich zaspokajania.

Ponadto, brak było bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, który winien być sporządzony zgodnie z wymogami art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

4. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, §§ 6 i 7 Statutu GOPS⁵ do zadań GOPS należało organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych. W latach 2007-2009 (I kw.) Ośrodek nie świadczył usług w tym zakresie, gdyż według wyjaśnienia Kierownika GOPS, nie było takich potrzeb.

NIK zwraca uwagę, że mieszkańcy Gminy nie byli powiadomieni o możliwości korzystania z takich usług. Dopiero w toku kontroli, na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej zamieszczono informację o działalności GOPS w tym zakresie. Również w toku kontroli sporządzono kalkulację kosztu godziny ww. usług.

Rada Gminy ustaliła wprowadzić zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za usługi opiekuńcze w drodze podjętej uchwały w *sprawie określenia warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania*⁶, jednakże jej postanowienia są niezgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w *sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych*⁷, w zakresie osób upoważnionych do składania wniosku o zwolnienie z opłat za usługi opiekuńcze i terminu płatności za te usługi.

Ponadto, GOPS nie jest przygotowany organizacyjnie do świadczenia usług opiekuńczych w przypadku wystąpienia takich potrzeb. Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS spełniają wymagania określone w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, nie

⁵ Statut przyjęty w dniu 14 lipca 1990 r. uchwałą Rady Gminy w Ciasnej nr 19/III/90

⁶ Uchwała nr XXVII/208/2005 z dnia 28 lutego 2005 r.

⁷ Dz. U. nr 189, poz. 1598

posiadają natomiast odpowiedniego przygotowania z zakresu opiekuna osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Przedkładanie Radzie Gminy corocznych sprawozdań z działalności Ośrodka oraz przedstawianie potrzeb w zakresie pomocy społecznej.**
- 2. Planowanie wydatków na finansowanie pobytu mieszkańców Gminy w domach pomocy społecznej na podstawie prawidłowo określonych potrzeb w tym zakresie.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kierownik, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.